

GIZA ESKUBIDEAK ETA GIZARTE ETA HEZKUNTZA POLITIKAK:

Gizarte Hezkuntza 1.maila

2021/2022 kurtsoa

AURKIBIDEA

<i>1. GAIA: GIZA ESKUBIDEEI SARRERA</i>	1
<i>2. GAIA: GIZA ESKUBIDEEN AURREKARIAK</i>	7
<i>3. GAIA: GIZA ESKUBIDEEN ALDARRIKAPENA ETA BERE GARAPENA</i>	9
<i>4. GAIA: GIZA ESKUBIDEAK ETA HEZKUNTZA SEXU-AFEKTIBOA</i>	14
<i>5. GAIA: HAURTZAROA ETA HEZKUNTZA ESKUBIDEA</i>	18
<i>6. GAIA: HIRIRAKO ESKUBIDEA</i>	26
<i>7. GAIA: ARRAZISMOA ETA HEZKUNTZA</i>	27

1.GAIA: GIZA ESKUBIDEEI SARRERA

Giza eskubideen aitorenaren helburuetako bat, bakea bultzatzea da.

Zergatik herrialde batzuetan giza eskubideen bermeaz hitz egin dezakegu eta besteetan ez? Borondate politikoa. Estatuaren borondate politikoa eskuetan geratzen da horien aplikazioa edo ez.

Askatasunaz hitz egin dezakegu; berdintasunaren beste aldea ez bada?

Gizartearen balio nagusiak? Diruak eta botereak. Familia. (Logika kapitalista baten barruan, umeak ez dira ezer)

PRAKTIKA

1-1949 ko . Askatasuna nola ulertua? Partaidetza eskubide zibil eta politikoak. Kristalizatuak daude praktika batean. Bozta eskubidea, sufrajio unibertsala. (bajarrak gizon txurien boto eskubidean) eskubide zibil eta politikoak. Giza eskubideetako lehenengo belaunaldia. Ezin dugu hitz egin partaidetza politikoko askatasunaz, berdintasun sozialaz gabe.

2-Bigarren belaunaldiko giza eskubideak. Askatasuna. EEUUlotzen da nahi duzune egitearekin. Eskubideekin lotutakoa, armekin lotzea. (aztaren anuntzioa DGT koa, ez edan gidatu behar baduzu) . OSasungintza publiko sarea ez da existitzen. Akordio pribatuak. Norberaren askatasunaren aurka joatean, argumentazio absurdora jotze du.

3-Hirugarren belaunaldiko giza eskubideak. Eskubide kolektiboak, kulturalak, linguistikoak. Talde eskubideak.

4-Eztabaidan gaur egun, momnetnurarte beharrezkoak izan ez zirenak, eta gaure egun eztabaidan daude, teknologia. Orain arte funtsezkoak ez dira izan, baina orain.

Normalean, eskubideak errelaitatearen atzetik doaz. Orain brecha digitala. Guztiak dirudi kontrolatzen ditugula teknologiak eta baditugula baliabideak.

- Zergatik beharrezkoak

- Noiz? Nola? Zergatik sortuak?

- Gaur egun zer papera daukate?

- Zer datorkizue burura Giza Eskubideak entzuterakoan?

1.1 GIZA ESKUBIDEAK AZTERTZEKO IKUSPEGI EZBERDINAK

Giza eskubideak ikuspegi desberdinetatik: eskubideen izaera pluridimentsionala

Akordio Kolektiboa izan behar dira, modu banakakkoan ezin dira ulertu, beti amankomunean ulertu behar dia.

Ikuspegi historikoa: Izaera dinamiko, ebolutibo eta amaitugabea, gizabanakorekiko ezaugarriei binkulazio apurtuezina. Erreferente axiologiko kokatua.

Ikuspegi politikoa: Iturburu eta edukiei dagokionez (adostasuna) eta orden politikoaren legitimaziorako (ideia horiek aintzat hartu).

Ikuspegi juridikoa: Disziplina anitzeko izaera. Bizitza soziala erregulatzeko norma juridikoaren teorizazioa ezinbestekoa.

Ikuspegi sozio-kulturala: Errekonozimendu eta aldarrikapena txertatua harreman sozialetan. "Mundu mailako kode etikoa". Beharbada errialde batzuetan

Ikuspegi etiko-morala: Justifikaziorako iturria balio etikoetan: duintasuna, askatasuna, berdintasuna...

Ez dadue egi absolutuak moralki aplikagarriak direnak. Beti esan dezakegu gaizki dagoela hiltzea? Baieztapuen ks dha badaude, erlatibismo kulturala ?

Ikuspegi hezitzailea: Giza eskubideak sustatzeko, bermatzeko eta transmititzeko hezkuntza ezinbestekoa.

1.2 FUNDAMENTAZIO TEORIKORAKO PLANTEAMENDUAK

Oinarrian dauden dokrtikak: Giza eskubideen fundamentazio teorikorako planteamenduak

Jarrera humanista: Erreferentzia giza duintasuna, berezko balio gisa.

Jarrera arrazionala: Erro filosofiko espiritual absolutuak bilatzen, baldintzapenik gabekoa. (mas o menos guztiok baietatu dezakegula) Eskubideen onarpen oso eta iraunkorra bilatu. Errekonozimendu faltaren arriskua.

Jarrera iusnaturalista: Gizabanakoaren naturaren barne, jatorriz libre eta independentea, eskubide naturalekin lotuta. Jaiotzeagatik bakarrik korrespondetzia egiten dizutena.

Jarrera positibista: Eskubideak bermatzeko sistema juridiko baten beharra azpimarratu, Estatuak hiritarrei errekonozitzen dizkie eskubideak.

Itunpeko jarrera: Iusnaturalista eta positibistaren artean. Ojektibotasuna eta unibertsaltasuna onartu baina produktu historiko gisa. Printzipioz bai egon beharko lirateke lege unibertsalak, kode etiko eta moral bakar bat izatea.

Estado fallido: (somalia, libia, siria..) estatu batek ezin dituenean bermatu bakoitzaren eskubidea, ez bizitzarako eskubidea ez beste guztia. Ez da borondatearekin basta, beharrezkoa da aplikazio juridiko bat non hori bermatuko dutena. Epaitegiak, lege konkretuak...

1.3 Giza eskubideen kontsolidazioaren ibilbidea : **Mugimendu, mugarri, pentsamendu eta etapak**

mugarri importanteak, mugarriak , bultzada handiak

Pentsamendu greko-erromatarra

Pertsona baten egoera juridikoa eta horrekin datorren eskubideen errekonozimendua estamentuak zehazten du. (depende zein estamentukoak zinen, zenezkan eskubide batzuk edo besteeak, pribilejioak) Erroman soilik hiritar erromatarraren eskubideak aintzat hartu. Eskubide erromatarra eskubide zibileko oinarrietako bat. Sofistek lehenengoetarikoak “pertsonek” berdintasuna azpimarratzen, greko eta barbaroen arteko desberdintasunarekin amaitu nahi eta esklabotza gaitzestu. (esklabotza estatu batuetan 19.mendearen lehenengotik)

Pentsamendu kristaua

Pertsona “oro” Jainkoaren semea (alabetaz ez dira mintzatzen) den neurrian berdina da horrela errekonozitu behar zaio.

Pentsamendu iusnaturalista

Potere politikoari mugak jartzeko saiakerak, pertsona “oro” eskubide batzuk ditu potere politikoaren formazioaren aurretik eta interdependentziarik gabekoak. Eskubide naturalak hiritarraren eskubideak bilakatu behar dira. “Gizakiak” naturalki eskubide batzuen jabe dira.

Ertatoa(5-14-15 mendeak)

Monarkek estamentu bakoitzaren prerrogatibak (pre vendeak) “eskubideak” errespetatzeko konpromisoa hartu. Erregearen kontrolaren mugarako mekanismoa, poterearen autolimitazioa (adb. 1215eko *Karta Magna*. Proto-eskubideak, oraindik pribilegioetan oinarriturik.

Garai modernoa15-16 medena “amerikaren aurkikuntza”

Hainbat mugarri, “gizakien” duintasuna errespetatzeko dokumentuen agerpena (Ameriketako kolonizazioan *Indietako Legeak*, Nanteseko Ediktoa askatasun erlijiosorako aukera...)

Errekonozimenduaren garaia

Lehenengo etapa batean errekonozimendu estatala, testu konstituzionaletan islaturik geratzen ziren, gizarte antolaketaren printzipioen oinarrietan. Bigarren etapa batean supraestatala edo internazionala.

GIZA ESKUBIDEEN EZAUGARRIAK

- **BESTERENEZINAK (inalienables)** : Ezin dira galdu, giza existentziari lotuta daude. Ala ere, kasu zehatzetan (kartzela) bakarrik mugatu edo eten daitezke.
- **Banaezina, elkarren menpekoak eta elkarren artean ERLAZIONATUTA DAUDE:** Berez lotuta daude. eskubide baten gozamina beste eskubide askoren menpe dago eta eskubiderik ez da gainerakoak baino garrantzitsuago.
- **UNIBERTSALAK** dira:berdin aplikatu daitezke munduko edozein lekutan edozein pertsonari, denbora mugarik gabe, diskriminaziorik gabe.

GIZA ESKUBIDEEN KONTZEPTUA

- Giza eskubideen kontzeptuari eta haren garapen historikoaren jatorriari buruzko irizpide uniformerik ez dago, baizik eta korrante ezberdinak existitzen dira.
- Giza eskubideen ideiarekin adierazi nahi den funtsezko aldarrikapena historian atzera egiten du eta kultura eta zibilizazio desberdinak zeharkatzen ditu.
- Ez dira Mendebaldeko asmakizuna, ezta XX. mendeko asmakizuna ere.
- Hala ere, gaur egun giza eskubideak izenarekin ezagutzen denaren existentziaren kontzientzia argia eta unibertsala ohikoa da garai modernoetan, hau da, AEBtako eta Frantziako iraultzen ondoren XVIII. mendetik sortu eta funtsean finkatzen den ideia da.

Zer dira giza eskubieak?

- “Giza eskubideak estatuak gizabanakoekin, talde sozialekin eta komunitatearekin dituen ekintzak arautzeko ezarritako arau juridikoen multzoa dira. Estatuak, lege-arau hauen bidez, giza eskubideak errespetatu eta horien baliozkotasuna bermatzeko betebeharra du, baita horien urraketa zigortzeko ere.” (TORRES, J.L. 2002:2).

- ▣ “Giza eskubideek emakumeen eta gizonen zapalkuntza eta basakeriaren aurkako borroka irudikatzen dute” (Torres, J.L. 2002:2).

2. GAIA: GIZA ESKUBIDEEN AURREKARIAK

GIZA ESKUBIDE GARAIKIDEEN IDEIAREN SORRERA

Iraultza burgesak abiapuntu (Iraultza ingelesa 1642-1689)

Eskubidea gizarte egituraren erdigunean

Giza eskubideen positibizazioa

AEBtako independentzia adierazpena 1776an

Ipar Ameriketako 13 kolonia ingelesek independentzia aldarrikatu zuten dokumentua. Virginiako Eskubideen Aldarrikapena “giza” eskubide modernoaren lehenengo aldarrikapena. Thomas Jefferson-en eskutik idatzia *selfgovernment*-aren aldarrikapena eta “iraultzarako eskubidea” jaso. Besterenezinak diren eskubideak jasotzen dituen lehenengo dokumentuetakoa da.

Gizon eta herritarraren Eskubideen Aldarrikapena 1789

“3. estamentuak” monarkia absolutuarekin bukatu. Oinarrizko eskubide naturalak askatasuna, jabetza, segurtasuna eta opresioaren kontrako erresistentzia. Europarako erreferentzia bilakatu, alderdi sozialekiko ardura eta potereen banaketa.

Olympe de Gouges

PRAKTIKA -OLYMPIA DE GOUGESEmakumea eta Herritarraren Eskubideen Aldarrikapena
- 1791 - Olympe de Gouges, gillotinatua 1793. urtean, girondinoa izatea leporatuz - Beste aldarrikapenetan “gizona” bakarrik aipatzen zen, baina oinarrian zegoen ideia (pertsona oro

herritarra da, eskubide eta betebeharrekin) muturrera eramanda.

• Ariketa: testua irakurri eta hausnartu

Ondorioak: Demokratizatzailea, mundu goztia berdin tratatzea, berdin torturatzea, berdin hiltzea, betebeharrak eta eskubideak. Gillotinarekin lotutakoa. EEUUn mugimenduan heriotz zigor duinarekin hiltzekoa. Adierazpen askatasuna, eskubide zibil eta politikoen aldekoa da. Erreferentzia egiten dio.

60-70. hamarkadan, ume bat izatea ezkondua egon gabel, era hijo bastardo. Gainera ume horrek ez zeuzkan eskubide berdinak gainontzekoeiko.

Nazioaren kontzeptua hasiten da. Eskubide emaile da estatua. Nazio-estatua, bertan sortzen da. 18. mende inguruan.

Eskubide horren garantea da, beraz estatua horren garante da.

Bozka unibertsala

Emakumeen bozka eskubidea?

(Irudian, Eibarko emakume batzuk 1933ko azaroaren 5eko erreferendumean bozka ematen)

- ▣ **(New Jersey 1776 pertsonak jarri, 1807an bertan behera)**
- ▣ **Zelanda Berria 1893**
- ▣ **Australia 1902**
- ▣ **Finlandia 1906**
- ▣ **Norvegia 1913**
- ▣ **Danimarka 1915**
- ▣ **Irlanda, Polonia, Georgia, Rusia 1918**
- ▣ ...
- ▣ **E. espainola 1931**
- ▣ **Frantzia 1944**
- ▣ **Suitza, Portugal 1971**
- ▣ **Liechtenstein 1984**

3.GAIA: GIZA ESKUBIDEEN ALDARRIKAPENA ETA BERE GARAPENA

3.1. GIZA ESKUBIDEEN BILAKAERA

Lehenengo, bigarren eta hirugarren belaunadliko eskubideak.

Lehenengo belaunaldia:

- Eskubide zibil eta politikoak
- Jendearen eskuhartzea espazio politikoan aurreikusi
- Bi ideia nagusi: Norberaren askatasuna eta boterearen abusuaren babesa
- Eskubide zibilak: integritate fisiko eta morala bermatu (bizitza, segurtasuna, askatasuna, jabetza...)
- Eskubide politikoak: esparru politikoan partehartzeko (bozka, adierazpen askatasuna, bildu...)
- Eskubide legalak: sistema legalaren aurreko bermea (errugabea, tribunalak, abokatua izatea..)

Lehenengo belaunaldikoak II:

- Kategoriak ez daude guztiz argi, sailkatzeko modua da.
- Eskubide gehienak kategoria desberdinetak koka daitezke (adierazpen askatasuna: eskubide soziala eta politikoa)
- "Mendebaldeko gizarteetan" eskubide garrantzitsuenak, ia bakarrak
- Gerra hotzean, bi blokeen arteko gatazkak. Demokrazia liberalak kritikatu, funtsezko eskubide ekonomiko sozialak ez dira errespetatzen.

ZER DA ERABAKITZEKO ESKUBIDEA? HAUSNARTZEKO

Zer da demokratikoagoa? Kuba edo haiti. Formalki formulatuta sistema demokratiko bezala, haiti. India, munduko demokrazia handiena, partaidetza politikoa bai, baina poblazioaren erdiak baina gehiago ez dauka ezta izen legalik.

orain arte 50-60 ko hamarkadak

berdintasunaren ideia badator sobietar batasunaren inguruko

BIGARREN BELAUNALDIAK I:

- Eskubide sozial, ekonomiko eta kulturalak

- Jendearen oinarrizko beharrak bizi eta lan baldintzak
- Oinarrizko kontzeptua: **berdintasuna**
- Ondasun, zerbitzu, aukera ekonomiko eta sozial berdinak
- “bizitza duinaren” inguruko eztabaidarekin bat, langileri klasearen garapenarekin bat
- Bizitza duinerako eskubide politiko eta zibilez aparte, dimentsio berria bearrezkoa.
(ongizate estatua).

Gizarte egitura osatzeko, 2.mundu gerraren ondorik dena sunstituta gelditu zelako.
Kapitalismoaren kontrako aukera bat bazegoen, alderdi sozialista etb..

zerbitzu sozialekin eta alderdi horrekin bat egiten zuen garapen ekonomiko
aproposatu zen (estatu espainarrera ez zen iritsi).

Ez dituzte ukatzen lehenengo belaunaldiak, baina dimentsio berri bat irekitzen
dute

BIGARREN BELAUNALDIKOAK II:

- Eskubide sozialak: bizitza sozialerko partaidetza osoa bermatzen dituztenak
(osasuna, familia...)
- Eskubide ekonomikoak: bizitza duinerako beharrezkoa den segurtasun materiala
(enplegua, etxebizitza, pentsioa...)
- Eskubide kulturalak: komunitatearen bizitza kulturean askatasunez partehartzeko
eskubideak (hezkuntza, hizkuntza minorizatuak...)
- che guevara nbe an emandako diskurtsoa:konolialismo eta inbasio horien aurrean

BIGARREN BELAUNALDIKOAK III:

- Ba al daudegure gizartean bazteruak dauden “talde kulturalak”
zeintzuk?zergatik? ijitoak,
- Zeintzuk dira garrantzi handiagoa ematen zaien festa “erlijiosoak”?
- Eduardo galeano; patar arriba; la escuela del mundo al reves.

HIRUGARREN BELAUNALDIKOAK I:

- Gizartearen eta herrien eskubide kolektiboak
- I.go eta II. belaunaldiko eskubideen garapenean aurrera egiteko beharrezkoak
- Oinarrizko ideia, elkartaasuna
- Garapena, bakea, ingurugiroa..

- Eztabaida giza/kolektiboaren artean

4 LAUGARREN BELAUNALDIA.

4. BELAUNALDI BAT AL DAGO?

Oraindik ez dago ahobatekotasuna bere definizio eta onarpenean. autore batzuen bere kontzeptualizazioa burutu.

XX. eta XXI mendeetan zehar garatutikoak, oinarrizko eskubideek dimentsio berri bat hartzen dute.

Garapen teknologikoarekin loturik: komunikazioaren eta informazioaren teknologiaren inguruko eskubideak

+ Garatzen dagoena, gure argazkiak igotzea, aceptar las cookis,

- Inormazio zarbiderako eskubidea berdintasunean oinarriturik
- Segurtasun digitala
- Anonimokotasunerako eskubidea
- Ohorerako eskubidea
- Norberaren irudirako eskubidea
- Ciberbulling
- Arrail digitala. Brecha dijital. (norberarena, martxoak 14 guztiok baliabideak? . pase covid generazioen artekoa.

Giza eskubideen laugarren belaunaldia:

Teknologia berrien inguruan hausnartzen I

- *Denboraren lerro bat egin, non, mugari, gertakizun eta data inportate guztiak islaturik datozen*

“el precio de cualquier cosa es la cantidad de vida que ofreces a cambio”

Neflix eta horrelakoak, denbora delako, ematen ditugun datuengatik, publizitatea .

Ez dago borondate politikoa, 4.generazioko giza eskubideak ez daude hain garatuak. Baita erosketak, transakzioak. Gure denborarekin ordaintzen dugu.

Instagramen etsaia ez da beste sare zozial bat, baizik eta loa.

Umeen arriskua-adikzioa sortzeko diseinatuak daude. Haiek ez dira konsziente horren ergin negatiboa. Populazio xahurgarria da.

Aplikazio baten beharra, beste batzuen kontrola zihurtatzeko.

Modu aktritiko batean renuntziatu dugu adierazpen askatasun horri, intimitate eskubideari, elkartze eskubideari...

GIZA ESKUBIDEEN IBILBIDE HISTORIKOA

1948. urtetik aurrera

Lau garai desberdinak giza eskubideetan

1. Garai normatiboa 1945-60 garaia:

- Oinarrizko giza eskubideen onarpena
- Giza eskubideen nazioartekotasuna martxan jarri
- Dekolonialismo prozesuaren sustapena
- Giza eskubideen aldeko mugimendu sozialen agerpena
- Garai intentsiboa. Itun eta Eskutiz desberdinak:

Genozidioaren prebentzio eta ziogrrerako Hitzarmena (1948)

Errefuxituen estatutuari buruzko Genevako Hitzarmena (1951)

Diskriminazio arrazialaren forma guztien kontrako Hitzarmena (1965)

2. Eraikuntza instituzionalaren garaia 60ko hamarkadatik aurrera Berlingo harresia erori arte

- Aplikatzeko erakunde eta mekanismoen sorrera
 - GKE-n sorkundea
 - Giza Eskubideen konferentzia internazionalak ospatzen hasi
 - Iparralde eta hegoaldearen arteko mugak
 - Lerrokatu gabeko Herrialdeen mugimendua
 - Titorekin Belgradon 1961. urtean sortua, egun 120 herrialde inguru (Bandung-eko konferentzia 1955. urtean honen hazia izan zen)
 - Kolonialismoaren ondoren zer? Bi blokeen arteko herrialdeen multzoa
 - Independentzia, burujabetza, segurtasuna hizpide
- eta inperialismoaren kontra borrokatzeko sortua, kolonialismo forma

berriak salatu

3. Giza eskubideen despolitizazioaren garaia Gerra hotzaren ostean...

- Garapen normatiboa osatzen da esparru batzutan: haurtzarora, herrien eskubideak, gutxiengoaren eskubideak, ingurugiroa...
- Giza Eskubideen eraginkortasuna kolokan: Ruanda, Yugoslavia, Palestino...
- Nazio Batuen Erakundearen politizazioa agerian geratu
- NBE: eraginkortasun falta, politizazioa eta barne demokrazia falta
- GKE-n profeziolanlizazioa
- Globalizazioaren aurkako mugimenduak (contra MB, Nazioarteko Diru Funtza, Munduko Merkataritza Erakundea).

4. Nazioarteko segurtasunaren garaia Irailak 11rekin bat hasitako garaia...

- Giza Eskubideetan atzerapausuak
- Babes eta segurtasunaren diskurtsoak Giza Eskubideen gainetik
- Eskubideen errekonozimenduan eta aplikazioan mugak ezarri
- Eskubide zibilak kolokan jarri (mozal legea, esaterako)

4. GAIA: GIZA ESKUBIDEAK ETA HEZKUNTZA

SEXU-AFEKTIBOA

4.1. ESKUBIDEAK ETA GENERO BERDINTASUNA

Identitate sexualaren osagaiak

Generoa-

Sexua-

Adierazpena-

Preferentzia sexuala-

IDENTITATE SEXUALAREN OSAGIAK

Sexua	Emea Arra	Intersexuala (%1,7)
Generoa	Emakumea Gizona	Transexual Transgeneroa
Adierazpena	Femeninoa Masculinoa	
Preferentzia sexuala	Hetrosexuala Homosexuala	Bisexual, pansexual...

Genero eraikuntza: nola eraikitzen dugun generoa / nola eraikitzen du gizarteak generoa gudan.

Familiatik ere zein mezu bidaltzen ditugu, altzarial aukeratzean, komentarioak, dekatloneko

Denok jasotzen ditugun ikus-entzunezko iturriak: baina errepresentazioa: balio konkretu batzuk transmititzen diren balioak. "eredu desiragarria".

Nola detektatu sexismoa? objektualizazioa. Erridikulizazioa,

Emakumeak oposaketa binarioaren bitartez irudikatzen diren emakumeak

- birjina/puta
- ama/hiltzailea

- asexuala /sexuala
- buena/mala

Beti laguntasunetik oso urruti. grease, la qu epasa de buena a mala

5.PRAKTIKA

Generoa eraikitzea. Generoa eraikitzeak ere esan nahi du genero ezberdintasunak izateak.

Hezkuntza afektibo-sexuala

- Ikustegi erredukzionista
- Hiru modutan ikasten da: tabua, arriskua eta pornografia
- Dibertsitate sexuala ulertzeko, ikasteko, bizitzeko zailtasunak
- Dibertsitate sexuala bullying-aren lehenengo arrazoia E. espainolean

Genero biolentzia prebenitu haurrengan

- Bullying - berdinen abusu errepikatua taldeetik jasotzen den non biolentziaren intentsitatea areagotzen den eta, beti ere, konplizeen begiradapean egiten den.
- Erasotzen duen pertsonak edo pertsonen onura sozial bat ateratzen dute.
- Bullying-aren eskema (Keith Sullivan)

Zer egin daiteke hezkuntza esparruetatik?

- Abusuetan oinarritutako harremanen prebentzioa
- IKT (biolentzia 2.0.)
- Maskulinitatea eta feminitatearen berplanteatzea
- Sexualitate ikuspegi integral eta globala
- Edertasunaren canon-a, autoestimua

- Dibertsitate sexualean hezi

“El fracaso escolar está programado estructuralmente”

Porno eskolako unitate didaktiko bat, hazte oir iziziatibak kontra egon.

De los dispositivos selectivos en la educación: el caso del seximo

- ***Marina Subirats*** -

“El fracaso escolar está programado estructuralmente”

“Las formas de discriminación son a veces diversas, invisibles y sutiles”

“El aprendizaje de la subordinación”

“Aprenden rápidamente su “no lugar” en el espacio público”

“Resistencias escolares”

“El rechazo a entrar en el juego de unas formas culturales que le sitúan en inferioridad de condiciones”

- *Aurreko esaldien inguruan hausnartu, zer esan nahi dute?*

- *Testuaren laburpena egin, puntuka, gero ikaskideen aurrean azaltzeko*

4.2 ESKOLA PATRIARKALA

Itxaropen berdinak ditugun?

Berdin prestatzen dugu ume baten jaiotza neska edo mutila izanda?

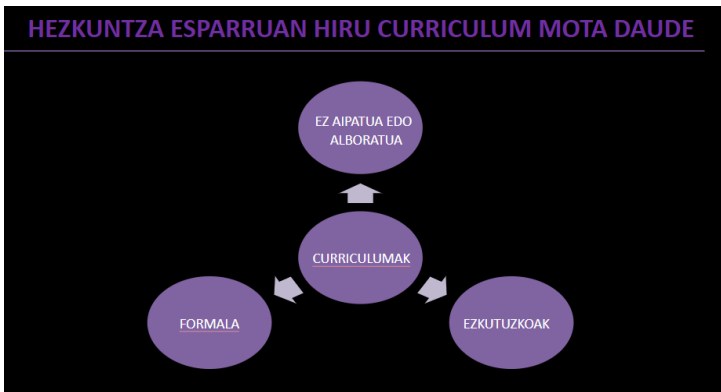
Berdin hitz egiten diogu? (erortzen bada, negar egiten badu, jolastean...)

Berdin jolasten dugu?

Neska edo mutila izaten ikasten da jasotzen dugun hezkuntzaren bitartez

- Manspreading - Movistarreko irudia, hankak irekita, emakumeak itxita.

HEZKUNTZA ESPARRUAN HIRU CURRICULUM MOTA DAUDE

CURRICULUM FORMALA

Enfoke pedagogikoa, helburuak, edukia eta konpetentziei erreferentzia, material didaktikoa, ebaluazio irizpideak. Hezkuntza ikasketa prozesuan erreferentzia markoa.

Emakumeak ikusezin bilakatzen dituen ikuspegi pedagogikoa gailentzen da, “eredu maskulinoa” hegemoniko bilakatzen du.

Horren ondorioa da edukiak, ekintzak, ariketak eta materialak diferentziazio eta emakume eta gizonen arteko hierarkiak ezartzen dituela, eredu/irudi/errealitate ez berdinzaleak erakusten (adb: emakumeak egoera sumisoetan, etxean, ez aktiboak...)

(ERREPRESENTAZIOAK)

Universitat de València-ko ikerketa baten arabera DBHko liburu testuetan agertzen diren erreferente kultural eta zientifikoen %7,5^a bakarrik dira emakumeak. Emakumeek pairatutako diskriminazio historikoaren ondorioa da edo erreferenteen ikusezintasun sistematiko bat egon da?

EZKUTUZKO CURRICULUMA

Genero ikuspegi batetik ikusi daiteke gela baten barnean “benetan” gertatzen dena, formalki aurreikusita ez dagoena, interakzioak, hartu-emanak, diskriminatzen duten mezuen zabalpena eta onarpena, gelaren eta patioaren eta espazioen erabilpen desberdindua, disziplina irizpide desberdinak, irainen jatorria eta zentzua, sentimenduen adierazpena...

Curriculum honek, gehien bat, berretzi ezin daitezke baina sozialki onartuak dauden balio, estereotipo eta axiomen (egi absolutuak) transmisioa ahalbidetzen du. Guztiok berdintsuak izatea, toki guztietatik guztiek berdina jasotzen dugulako)

Askotan ez gara oso kontzientziente ezkutuzko curriculum honen funtzionamenduaz, errekonozimendua eta eraldaketa aukerak gutxituz. Adibidez kaligrafia, mutilena onartuzat ematea okerragoa dela eta neskena obeagoa.

CURRICUM EZ AIPATUA EDO ALBORATUA

Hezkuntza espazioen egunerokotasunean ematen diren egoerei erreferentzia egiten dio ere. Hitz egiten ez diren gaiak, galdera batzuei erantzuna ez ematea, sentimendu eta esperientzia batzuk alboratzea edo erreferentzia ez egitea, gaitasun batzuk gutxitzea...

Zer ikasten digu... eta zegatik? Zergatik gerrak eta erregeak eta ez hezkuntza emozionala? nominak irakurtzen? Zergaitik gai unibertsalak , partikularrak bihurtzen ditugu? Gaitasun batzuk gutxitzea?

Kirol hegemonikoan aukeraketa egiten da modu akritiko batean, y luego de ahi se tira.

Zergatik kirol hegemonikoak dira maskulinoak?

Hilerokoaren deuseztatzea.

MARTA SUBIRATS PRAKTIKA

5. GAIA: HAURTZAROA ETA HEZKUNTZA ESKUBIDEA

5.1. HAURREN ESKUBIDEAK

HAURTZARKO KONTZEPTUAREN GARAPENA

Haurtzaroa , haurren konbentzioa , guztiek sinatu dute, baina bakarrik batek berretsi du, Estatu Batuak, bai sinatu du baina ez du berretsi.

Hego sudan eta somalia

Haurren eskubideak; haurren eskubideen buruzko konbentzioa

Haurtzaro kontzeptuaren garapena:

- Aintzinaroan haurtzaroa ez zen kontzebitzen
- Ertaroan “heldu txikiak” kontsideratuak
- XIX.mendean Frantzian, batik bat, sortzen da umeak babestu beharraren idea, hezkuntzarako eskubidearekin bat.
- XX.mendearekin bat babeserako neurriekin hasi (osasun, juridikoak eta politika sozialak)
- 1919.urtean Nazioen Elkarteak sortu eta umeen babeserako Komitea sortzen da, (babeserako neurriekin hasten da) .

HAURREN ESKUBIDEEN INGURUKO KONBENTZIOA I

- Aurrekariak
- Umeen Eskubideen Lehenengo Aldarrikapena Geneva-koa (1924)
- UNICEF-en sorruntza, Nazio Batuen Erakundeko Agentzia (1947)
- Haurren Eskubideei buruzko hitzarmena (1959)
-
- 10 printzipio
 - Muga handiak zituen, legeki ez loteslea
 - Poloniatik aldarrikapen behin betiko zirriborroa
- Umeen Nazioarteko Urtea (1979)
- 1989. an Haurren Eskubideen Konbentzioa sinatzen dute 20 herrialdeek (azaroaren 20an umeen eguna) eta berretsi dutenek bete beharrekoa
-

HAURREN ESKUBIDEEN BURUZKO KONBENTZIOA II

- Sinatu baina berretsi ostean loteslea blakutzen da
- 1990. urtean legea bilakutzen da
- Azkeneko herrialdeak sinatzen eta berresten Somalia eta Hego sudan
- Sinatu baina berretsi ez duen bakarra AEB

- 18herrialde ordenamendu juridiko desberdinetako 18 adituek osatzen dute Haurren Eskubideen Batzordea
- Konbentzioa 3 protokolo osatzen dute
 - Umeen salerosketa eta prostituzioaren inguruko protokoloa
 - gatezka armatuetan umeen partaidetzaren inguruko protokoloa
 - Umeen eskubideen batzoredaren denuntzia egin ahal izateko protokoloa

HAURREN ESKUBIDEEN BURUZKO KONBENTZIOA III

Aldarrikapenaren garrantzia

- Mundua ehien berretsitako dokumentua
- Partaidetza, babesak eta eskubide emaileak da hitzarmena
- Umeak subjektuak dira, eta ez objektuak, paradigma aldaketa erakutsi
- Umeek behar dituzten eskubide guztiak gain hartzen ditu

HAURREN ESKUBIDEEN BURUZKO KONBENTZIOA IV

Haurren eskubideen hitzarmenaren ezaugarri nagusiak

LAU PRINTZIBIOAK:

- 1: DISKRIMINAZIO EZA (2.ARTIKULUA)
- 2: HAURREN INTERTRES GORRA (3. ARTIKULUA)
- 3: BIZITZARAKO , SUPERBIBENTZIARAKO ETA GARAPENERAKO ESKUBIDEA (6. ARTIKULUA)
- 4: HAURREN IRITZIEKIKO ERRESPETUA (12.ARTIKULUA)

HAURREN ESKUBIDEEN EUROPEAR GUTUNA

Europar parlamentuak 1992an onartua, estatu kideei 1989ko haurren eskubideei buruzko hitzarmenari erreserbarik gabe atxikitzeko eskatzeaz gain, eta horretan oinarrituta, europar komunitateko haurren eragina duten printzipio batzuk agertzen dira.

Zeintzuk dira Umeen Eskubideen eta Giza Eskubideen arteko desberdintasuna?.....

Zein da eskubiderik garrantzitsuenak?.....

Herrialde bakoitzak legeak baldin baditu, zergatik beharrezkoa da?.....

TONUCCI PRAKTIKA: umeen hiria

praktika taldea martxoan

5.2 HEZKUNTZA GIZA ESKUBIDE GISA

1948. Urtean Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsalean jasotzen da, 26. atalean, lehenengo aldiz definitu eta onartua mundu mailan:

- 1) Pertsona orok du hezkuntza-eskubidea. Hezkuntza doakoa izango da, oinarrizko ikasketeei dagokionez behintzat. Oinarrizko ikasketak egitea derrigorrezkoa izango da, heziketa teknikoa eta lanbiderakoa, orokorra; eta denek izango dute goi-mailako ikasketak egiteko aukera bera, norberaren merezimenduen arabera
- 2) Hezkuntzaren helburua giza nortasuna guztiz garatzea izango da, eta giza eskubideen eta oinarrizko askatasunen errespetua indartzea; herrialde, arraza eta erlijio guztien arteko elkar-ulertzearen, jasankortasunaren eta adiskidetasunaren alde egingo du; eta Nazio Batuen jarduna bultzatuko du, bakeak iraun dezan.
- 3) Gurasoek lehentasunezko eskubidea izango dute alaba-seei emango zaien hezkuntza-mota aukeratzeko

Baldintza hauek betetzen dituen hezkuntza jasotzeko eskubidea

- **Eskuragarritasuna:** oinarrizkoa doakoa eta derrigorrezkoa. Kargak eta kostuak kendu eta laguntzak eman zailtasunak duten haurrei. Estatuak behar bezala finantzatzeko betebeharra (BPGaren % jakin bat).
- **Irisgarritasuna:** hezkuntzara sartzeko diskriminazio-mota oro kendu behar da, arrazoia edozein dela ere (arrazoia, etnia, sexua, klasea...)
- **Onargarritasuna:** hezkuntzak kalitatezkoa izan behar du.
- **Moldagarritasuna:** hezkuntza ikasle bakoitzari egokitu behar zaio. Hezkuntza berezia duten haurrengana iritsi behar da.

Finlandiako eredua hezkuntza sistema publikoari dagokionez.

ikastolak euskal kulturaren bultzatzearekin lan handia egin dago

Jatorrizko hizkuntzan ikasteko eskubidea

- ▣ *Italiako eredia irakurri eta zure iritzia eman*
(https://elpais.com/diario/1993/11/14/espana/753231617_850215.html):
- ▣ *Eredu egokia iruditzen al zaizu? Zergatik?*
- ▣ *EHko ereduekin konparaturik zer desberdintasuna eta antzekotasunak?*
- ▣ *Jatorrizko hizkuntzen kudeaketari dagokionez eredu desberdinak ezagutzen dituzu?*

Nazioartean zer hitzarmen daude hezkuntza-eskubideari buruz?

1948 - Giza Eskubideen Aldarrikapen Unibertsala (26. artikulua)

1976 - Eskubide Ekonomiko, Sozial eta Kulturei buruzko Nazioarteko Ituna

1990 - Haurren Eskubideen Hitzarmena (28. Eta 29. artikulua)

2000 - Hezkuntzari buruzko Munduko Foroa

Hezkuntzari buruzko Munduko Foroan ezarri zen helburua: MILURTEKOKO GARAPEN HELBURUAK, 2015. urtean lortu beharreko 8 helburuen bilduma. 2. helburuak Lehen Hezkuntza unibertsala izatea:

“Haur guztiek Lehen Hezkuntzako ziklo oso bat bukatu ahal izan dezaten zaintzea.

Malala Yousafzai – hezkuntza eskubidea; NBEan emandako diskurtsoa Nazio Batuen Erakundearen emandako diskurtsoa Bakearen Nobel Saria inoiz jaso duen pertsonarik gazteena

Haurren Eskubideen Hitzarmena

- Derrigorrezko eta doako Lehen Hezkuntza ezartzea.
- Bigarren Hezkuntza, orokorra eta lanbiderakoa, garatzea.
- Haur guztiek hezkuntza eta lanbide gaien inguruko informazioa izango dutela bermatzea
- Eskolara erregularitasunez joatea sustatzea eta eskola desertzioaren tasa murriztea.
- Haurraren nortasuna eta gaitasunak garatzea.
- Giza eskubideen, oinarrizko askatasunen eta ingurumenaren errespetua irakastea.
- Haurrari gurasoekiko eta bere nortasunarekiko errespetua irakastea.
- Haurra gizarte askean bizimodu arduratsua bereganatzeko prestatzea.

Haurren Eskubideen Hitzarmena

Hitzarmena beteko zela bermatzeko, Haurraren Eskubideen Batzordea sortu zuten Estatuak. Aditu independenteek hitzarmenaren ezarpena gainbegiratzeko. Batzordea hainbat herrialdeetako kideek osatzen dute.

Historian inoiz gehien sinatu eta berretsi den dokumentua. AEB izan da herrialde bakarra berretsi ez duena, nahiz eta sinatu izan.

Hitzarmena loteslea da eta Estatuak eskubide horiek berma daitezen sistema judiziala eta legegilea martxan jarri behar ditu.

Zer erakunde egiten du lan Nazio Batuen esparruan, hezkuntza-eskubidea sustatzeko?

1) Nazio Batuk: Giza Eskubideen aldeko Goi Komisarioa (ACNUDH). Giza eskubideez arduratzen den erakunde nagusia. Hezkuntza eskubiderako lehen Errelatore Berezia

3) UNICEF: Haurtzaroarentzako Nazio Batuen Funtza. Haurren hezkuntza sustatu, bereziki neskeena.

2) **UNESCO:** Hezkuntza, Zientzia eta Kulturarako Nazio Batuen erakundea: jarduerak koordinatzea, UNESCO institutuak, goi-mailako bilerak eta finantziario konpromisoak sustatzea, urtero jarraipen txostena koordinatzea

4) **FAO:** Nekazaritza eta Elikaduraren Nazio Batuen Erakundea. Kalitatezko hezkuntza landa-eremuetara helarazteko lan egiten du.

6) **NBPF:** Nazio Batuen Populazio Funtsa familia plangintzarako eta sexu-hezkuntzarako gaietan airtu

5) **OME:** Osasunaren Munduko Erakundearen egiteko nagusia osasunerako hezkuntza da.

6) **NBPF:** Nazio Batuen Populazio Funtsa familia plangintzarako eta sexu-hezkuntzarako gaietan airtu

7) **LANE:** Lanaren Nazioarteko Erakundea, haurren lana eta hezkuntza bateratzeko programak garatzen ditu eta haurren lanaren aurka borrokatzeko Haurren Lana Desagerrarazteko Nazioarteko Programa

9) **Mundu Bankua:** Estatuaren gardentasuna eta eraginkortasuna areagotzen saiatzea

8) **PNUD:** Garapenerako Nazio Batuen Programa. Hezkuntza oinarriko baldintza gizarte demokratikoak sustatzeko eta probeziaren erradikazioan

MINERITOS IRAKURGAIA

- ▣ **NOLA ALDATU DA HEMEN HAURREN LANA ANTZEMATEKO MODUA?**
- ▣ **APLIKAGARRIA DA MUNDU GUZTIARENTZAT?**
 - “*Mineritos. Niños trabajadores en las entrañas de Bolivia*” – Ander Izagirre
 - “*Los niños no pertenecen a nadie pero son responsabilidad de todos*” – Marta Martínez Muñoz

HAURREN EXPLOTAZIOA MUNDUAN

EGUNGO ERRONKAK

- Lehen Hezkuntza jasotzeko adinean dauden haurretatik 115 milioi baino gehiago ezin dira eskolara joan. Eskolatu gabeko 10 haurretik 8 Sahara hegoalderunzko herrialdeetan.
- Eskolaratze tasarik baxuenak biztanleri marjinaletan, pobreetan eta talde gutxituetan ematen da
- Garapen bidean dauden herrialde gehienetan neskek mutilek baino aukera gutxiago dute eskola amaitzeko
- 1999. urtean Afrikako milioi bat haur irakaslerik gabe geratu ziren HIESaren ondorioz. Paradoxikoki hezkuntza da gaixotasun horren hedapenari aurre egin dieziokeen bitartekorik eraginkorrena

Etorkizuneko eskolak eta hezkuntza eskubideak? COVID-ek planteatu dituen hausnarketak? Prestatu aurkezpen txiki bat gaur egungo testuinguruan zabaltzen diren erronketaz hausnartzeko

6. GAIA: HIRIRAKO ESKUBIDEA

Hirirako Eskubidea

- Populazioaren erdia baino gehiago hirietan bizi da (%54a)
- Hirirako eskubidea, hiriak heritarrenak - Henri Lefebvre 1968, ekonomia kapitalistaren eragina hiriengan aztertu
- Hirirako Eskubiderako Munduko Eskutitza (2004).
- Biztanle guztien premiak berdintasunez bermatzen dituzten hiriak pentsatu behar dira; bizitza duina kontzeptua eskubide sozial, ekonomiko eta kulturalen baitan. Gaur egungo iriak plantetatuta dauden bezala kolektiboki segregatuta daude.
- Kolektibo/talde zaurgarrientzat pentsaturik. Turismoaren aurkako kanpainak
- Ondorioak bizi itxaropenean
- Gentrifikazioaz. ibiza (hay institutos) Veneziatik ia guztia joan dira beraien jaioterrietatik, hotelak irakitzea... masifikazioa.... kohesio sozialaren apurketa dakar. kalerako eskubidea..

Hirirako eskubideen ardatzak

+Pertsona guztiek dute **hiria izateko eskubidea, genero, adin, arraza, etnia edo orientazio politiko eta erlijiosoarekin diskriminaziorik gabe**. Horrekin batera, memoria eta nortasun kulturala zaindu behar dira. (auzoko ohiturak bermatzea egiten jarraitzen direla,

+Hiria **kulturalki aberatsa eta dibertsifikatua den espazio kolektiboa** da, biztanle guztiei baitagokie.

+Hiriek eta agintari nazionalak dituzten **baliabideak ahalik eta gehien** hartuko dituzte, eskubide **ekonomiko, sozial, kultural eta ingurumeneko** erabateko eraginkortasuna **lortzeko**. Nahiz eta horretarako legegintza- eta arau-neurriak onartu behar diren.

+“Hirietan **etengabe edo aldi baterako bizi diren pertsona guztiak**” **jotzen** dira herritar gisa.

PERTSONEN KONTRAKO ARKITEKTURA

Adibidez: kalean bizi diren pertsonen aurkako arkitektura, urbanismoa . Bankuak, ranpak, eskailerak, igogailuak, semaforoak, kalea gurutzatzeko

7.GAIA: ARRAZISMOA ETA HEZKUNTZA

7.1. CURRIKULUMA DEKOLONIZATZEN

- Erantzunen gehiengoa ezezkoa bada, pribilegio zuriaren jabe zara, beraz, badira zure bizitzan lehenengo pertsonan biziko ez dituzun indarkeriak eta sistemaren babesa jasoko duzu pertsona migratu eta arrazializatuen kaltetan.
- Europako eta mendebaldeko gizarteen ongizatea nagusiki zapalkuntza honetan oinarrituta dago. Adibiderek esanguratsuena, zaintza sistema publiko ahula duten herrialdeak ditugu, non emakume migratu eta arrazializatuek lanaldi amaiezinak dituzte sos gutxi batzuen truke. Sistema kapitalistak horrela zaintzen gatazka erdigunean jarri beharrean, zokoratu egiten du eta lan erreproduktiboen bidezko aitortza eta birbanaketa saihesten ditu.

Bakarrik adajldatzen da begirada egemonikoa begiratzen

Americanah – Chimamanda Ngozi Adichie

- *Una amiga blanca y yo somos grupis de Michelle Obama. Así que el otro día voy y le digo: Me pregunto si Michelle Obama lleva postizo, hoy se le ve el pelo más denso... ¿Soy yo o he ahí la metáfora perfecta de la raza en Estados Unidos? El pelo. ¿Os habéis fijado alguna vez en cómo aparecen las mujeres negras en los programas de belleza de la televisión? En la foto fea de antes la negra sale con su pelo natural (áspero, acaracolado, crespo o muy rizado), y en la foto bonita de después, alguien ha cogido un metal caliente y le ha alisado el pelo a fuerza de chamuscárselo».*
- Ted Talk

- Jane Elliot 1968. urtean aurrera eramandako esperimento sozial bat
- Diskriminazioaren mekanismoak ezagutu nahian

- Martin Luther King-en eraiketaren ostean
- Hogei urte ostean dokumentala egin zen: "A class divided" (William Peters 1985)

7.2. ARRAZISMOA

Interkulturalitatea, asimilazioa, multikulturalitatea... eta gauza horiek

Biktimen biktimizazio bikoitza. Remarkatzea nongoak diren, erasotzaileak badira, kulpabilizatzeko gehiago, eta biktimak izatekotak, garrantzia kentzeko asmoarekin

Expatriado eta imigratearen distintzioaren distintzio arrazista eta klasista. Gauza berrberari erreferentzia egiten dio baina imigrante konotazio negatiboa duenez ez du pertsona batek bereganatu nahi eta ex

Eguraldiaren mapa, etb señailea ez ikustea .. territorialitatea markatzeko

IMMIGRAZIOA

- Beti egon da pertsonen mugimenduak eta prozesu migratorioak
- Gaur egungo mugimenduak ez du parekorik, mundu populazioko pertsonen %3,5a (271 miloi pertsona)
- Euskal Herrian migrazioen fluxuei dagokionez 4 aldi desberdindu ahal ditugu:
 - 1.go aldia (1850-1914)
 - 2. aldia (1914-1945)
 - 3. aldia (1945-1973)
 - 4. aldia (1973-)
- Gaur egungo mugimendu migratzaileak konplexitatea irabazi

	Ohitura eta kultura "propioak" mantentzen dira		
Erlazio positiboak bilatzen eta ezartzen dira		BAI	EZ
	BAI	INTEGRAZIOA	ASIMILAZIOA
	EZ	SEGREGAZIOA	MARGINAZIOA

Aniztasun kulturala eta etnikoa kudeatzen		
BAZTERKERIA EREDUAK bazterkeria (inkorporaziorako oztopoak)	Segregazioa eta diferentziako	
INKLUSIO EREDUAK (inkorporazioa bultzatu)	Eredu ez-pluralistak: kultura bakarra edo monokulturalak	ASIMILAZIOA
		MELTING POT
	Eredu pluralistak: kultura anitzak edo plurikulturalak	KULTURARTEKOTASUNA KULTURANIZTASUNA

Integrazio sozialerako azalpen teoriak

- Aurreko ereduak gainditu behar dira, norabide bakarreko prozesu gisa plantatzen direlako, ez dute konplexitate guztia adierazten
- “Bertako” kultura edo kulturak ere aldaketak izaten dituzte
- “Migratzaileak” homogeneouski ikusiak dira, errealitatearekin bat ez dator
- Integrazio sozialeko prozesua, berez, asimetrikoa
- Dimentsio anitzeko *continuum* -a

Inklusioaren eta gizarteratzearen indize sintetikoa: politika publikoak diseinatzeko tresna

- **Enpleguaren alderdia:** atzeritar jatorriko pertsonen laneratzearen 15 adierazlek osatzen dute.
- **Gizarte-ongizatearen alderdia:** gizarte-ongizatearen integrazioari buruzko 15 adierazlek osatzen dute.
- **Gizarte-harremanen alderdia:** interakzio sozialaren integrazioari buruzko 12 adierazlek osatzen dute.
- **Herritartasunaren alderdia:** herritartasun osoaren erabileraren integrazioari buruzko 5 adierazlek osatzen dute.

Pertsona bakoitzak 47 adierazleei emandako erantzunetatik ateratako informazio guztia balio bakar batean laburbiltzen da.